

interessant is voor 800 mensen die luisteren, leren, dialogeren? De techniek vergroot de mogelijkheden om de mensen te bereiken. Techniek helpt de acteur door het juiste klimaat te scheppen waarbinnen hij de dingen op de juiste manier kan zeggen. Concreet: doordat we nu beeld kunnen gebruiken, ervaart niemand het gebruik van microfoons nog als een probleem. Door de invoering van het technische beeld ontstaat er een heel andere relatie tussen klank en beeld dan wanneer er alleen het fysieke beeld is van de acteur op de scène. Door de ont koppeling van zijn beeld stelt niemand de versterking van zijn stem nog in vraag. Je kan nog altijd vragen hebben bij het te pas en te onpas gebruiken van videobeelden in het theater – ‘alsjeblieft Guyke, blijf daar toch eens van af’ –, maar dat is alleen als de voorstelling om één of andere reden niet functioneert. En dan is video natuurlijk de ideale zondebok.

Een andere manier om het theater te vernieuwen – en dat is het verhaal van Hollandia – is het telkens opnieuw zoeken naar de juiste ruimte om je verhaal te vertellen, waarbij de locatie zich thematisch identificeert met de inhoud. Het locatieproject krijgt een nieuwe definitie, anders dan toen wij in onze beginjaren op locatie werkten.

Puzzelstukken

VANACKERE: Binnen ons productiehuis ontmoeten we soms kunstenaars uit andere – ook nieuwe – media, die vanuit hun medium willen werken aan een theatervoorstelling. De meest voor de hand liggende manier van werken is dat je die media inschakelt als deel van het decor of zo, maar – zoals Dirk terecht stelde in zijn inleiding – dan heb je nog altijd een conventionele theatervoorstelling.

DE WIT: Daar is niets mis mee.

VANACKERE: Neen, maar ik vraag me af of het ook mogelijk is om die nieuwe media in te zetten om een ander soort theater te ontwikkelen, naar analogie van bijvoorbeeld de poging daartoe met *motion capture*-technologie in de dans. ‘Het theater van de toekomst wordt iets anders!’ Ik geloof daar eigenlijk niet in.

CASSIERS: Ik ook niet. Voor mij gaat het over de persoonlijke en maatschappelijke impact van de nieuwe media en hoe ik dat – inhoudelijk – vertaal in mijn werk. Ik vind het bijvoorbeeld belangrijk om in het theater te kunnen zeggen hoe CNN op 11 september functioneert. Dan gebruik ik heel graag een vormtaal die aansluit bij de wereld waarin je dag in dag uit rondloopt. Het eigenaardige is: theater is isoleren, beperken, distilleren, uitzuiveren. Theater is de

‘Wat ik zo interessant vind aan het theater op dit moment is zijn isolement, als gevolg van de kwaliteiten van snelle communicatie waarover andere media beschikken.’

GUY CASSIERS

mogelijkheid om tot een stilstand te komen. Tegenover de massa informatie die ik buiten over mij heen krijg, bestaat de kracht van het theater juist in de verstilling. Ik gebruik wel al die elementen die tot mij komen, maar ik probeer daar iets totaal anders mee te doen.

DE WIT: Jouw definitie van het theater en zijn relatie tot de toeschouwer is gestoeld op het teruggaan naar de basis, het uitzuiveren van een aantal zaken die je wilt meegeven. In de virtuele communicatie zie ik vooral het zoeken naar een eigen positie, een eigen zelfbeeld. Zo wordt er in de vrouwenstudies, bijvoorbeeld in de *cyborg*, niet gezocht naar een wezenlijk kenmerk van jezelf; het gaat meer om het zoeken naar een politieke attitude: van zijn, van reageren. Het zoeken naar een uniek moment is daar eigenlijk bijna niet meer aan de orde. Het is een ander manier van met je ‘publiek’ bezig zijn; het gaat er meer om dat mensen het zelf in handen nemen. Ze willen niet meer alleen publiek zijn, ze willen werken aan hun eigen positie. Ze willen niet meer uitsluitend reflexief bezig zijn en trachten de ware aard van de dingen te achterhalen. Het gaat om: wat kunnen we doen, wie kunnen we zijn? Ik zeg niet dat theater daarom waardeloos is geworden, maar ik zie dat veel mensen niet op die reflectieve positie willen blijven staan.

CASSIERS: Maar hoe beweeg je hen daartoe? Ik denk dat theater daar toch een stimulerende rol in kan spelen.

DE WIT: Op dit ogenblik komen de stimulansen vooral vanwege wetenschapstheorieën, feminisme, allerlei soorten activisten: mensen die met politiek bewustzijn bezig zijn en politiek niet alleen zien als een analyse van bepalende factoren. Ze willen zoeken hoe je je in deze wereld kan bewegen en welke attitudes geschikt zijn om dat te onderzoeken. Spelen met identiteiten neemt een belangrijke plaats in. Begrippen als onzuiverheid, dubbelspel, meer-

duidigheid kenmerken het theoretische discours over die attitudes.

VANACKERE: In een voorstelling als *Highway 101* van Meg Stuart word je als toeschouwer op een andere manier aangesproken dan in het conventionele theater.

DE WIT: Ik vond het een zeer interessante voorstelling omdat ze verder ging dan het reflexieve. Ze situeerde zich echt op het niveau van de ervaring. Wat ik hierin belangrijk vind, is dat het niet alleen gaat over expressie, over uitdrukking. Dat is in mijn ogen het punt van overeenkomst tussen een aantal mensen die puur wetenschappelijk, op straat of in het theater bezig zijn. Het heeft te maken met nieuwe media, maar nog veel meer met een globale maatschappelijke context waartegenover zij zich op een actieve manier zoeken te positioneren. Je kan CNN analyseren, maar wat doe je ermee? Lach je ermee? Kruij je in de pen?

CASSIERS: Voor mij gaat erom: hoe maak je mensen bewust van die mechanismen? En dan gaat het mij niet zozeer over het waardeoordeel. Dat moet iedere toeschouwer zelf maken.

VANACKERE: Maar Guy, jouw analyse is toch niet neutraal. Als dat zo was, zou het mij niet danig interesseren om naar jouw voorstelling te komen. Ik wil juist weten wat jij ervan denkt.

DE WIT: Erwin Jans zegt het toch ook in de tekst die je citeerde: de zaken liggen gewoon voor het rapen. Maar wat doe je ermee?

ETCETERA: Guy, jij zegt: ik bied de puzzelstukken aan en de toeschouwer maakt er zijn eigen voorstelling mee. Dirk benadrukt de behoefte aan een volgende stap: wat doe je ermee? Sommige kunstenaars willen niet noodzakelijk in twee stappen werken, maar zoeken naar mogelijkheden om een andere positie en dus ook attitude toe te kennen aan de toeschouwer.

CASSIERS: Dat klopt. In de plastische kunsten is die zoektocht er altijd geweest. Toen wij begonnen in Antwerpen, op locatie, hebben wij dat allemaal evenzeer gedaan: Jan Fabre, Jan Lauwers, ikzelf. Omdat wij toen niets met het theater te maken hadden, zochten wij vanuit ons plastisch denken naar vormen – op locaties, mede vanuit de gebrekkige financiële omstandigheden – om ons ding te doen. Op dat ogenblik waren wij zelfs niet mentaal bezig met theater. We waren vooral bezig met communiceren met mensen, met leeftijdsgenoten en zochten daar een vorm voor. Gaandeweg zijn wij – mede door de affectie van het theaterbestel – uitgenodigd om ons werk in de zalen voort te